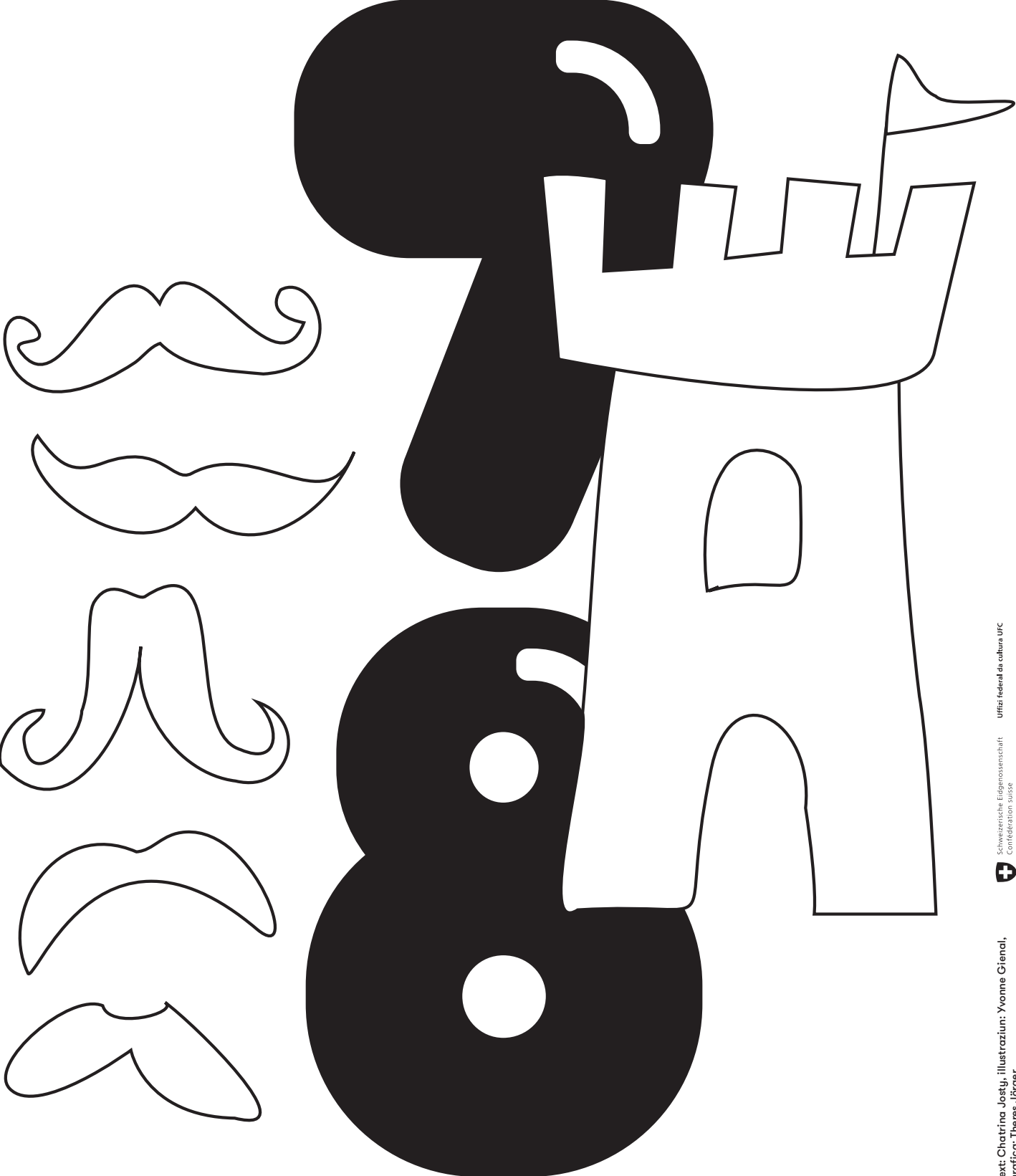

Hoz sun ils Dis europeics dal patrimoni

SETTEMBER

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Uffiz federal da cultura UFC

text: Chatriina Josty, illustraziun: Yvonne Giemel,
grafica: Theres Jäger
© Lia Rumantscha

KIDSFITSCH
Lia Rumantscha

Ils Dis europeics dal patrimoni

Che as zoppa davous las portas ed ils mürs d'ün chastè? Chi ho construieu la tuor da crap e cu guard'la our a l'intern? Quaunt vegl es il viaduct e perche tegna el aunch'adüna? Chastels, tuors, viaducts e punts veglias ans pudessan quinter üna pruona istorgias dal passo – sch'els savessan discuorrer ... Der la vusch a tels monumaints, a quistas perdütas dal passo, que es l'ideja dals Dis europeics dal patrimoni u per tudas-ch «Denkmaltage».

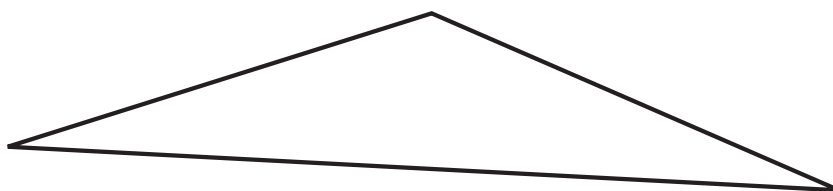
Ils Dis europeics dal patrimoni do que in 50 pajais. In Svizra haun els adüna lö la segunda fin d'eivna da settember. Düraunt quist duos dis hest tü la schanza da scuvrir ils s-chazis da pü bod e da gnir a savair lur istorgias e misteris.

Monumaints importants in Grischun sun per exaimpel las lingias da la

Viafier retica da l'Alvra e dal Bernina. Quistas lingias da tren muossan nemp in che möd geniel cha'ls umauns d'eiran capabels da construir già avaunt passa 100 ans, per exaimpel las punts ed ils viaducts renumnos. Per punts, vias e sendas vo que l'an 2024 als Dis europeics da patrimoni. Il motto es «collio». Las colliaziuns – sajan que lingias da tren u vias – d'eiran importantas pel barat da roba. Persunas da differents lös sun gnidas insembel grazcha a las colliaziuns ed uschè ho que darcho do novas colliaziuns ed or da quellas magari eir novs monumaints e novs misteris ...

Che colliaziuns e monumaints cha que do da scuvrir als Dis europeics dal patrimoni ed il program per iffaunts e creschieus chattast tü sün:

- www.kulturerbe-entdecken.ch

Quaunt veglia es tia chesa?

Che es per te ün s-chazi da pü bod?

Ün monumaint po eir esser üna statua d'üna persuna renumneda.

Hest tü già vis üna statua? Da chi?

Perche u per chi fessast tü üna statua?

Dvainta detectiv:a da monumaints!

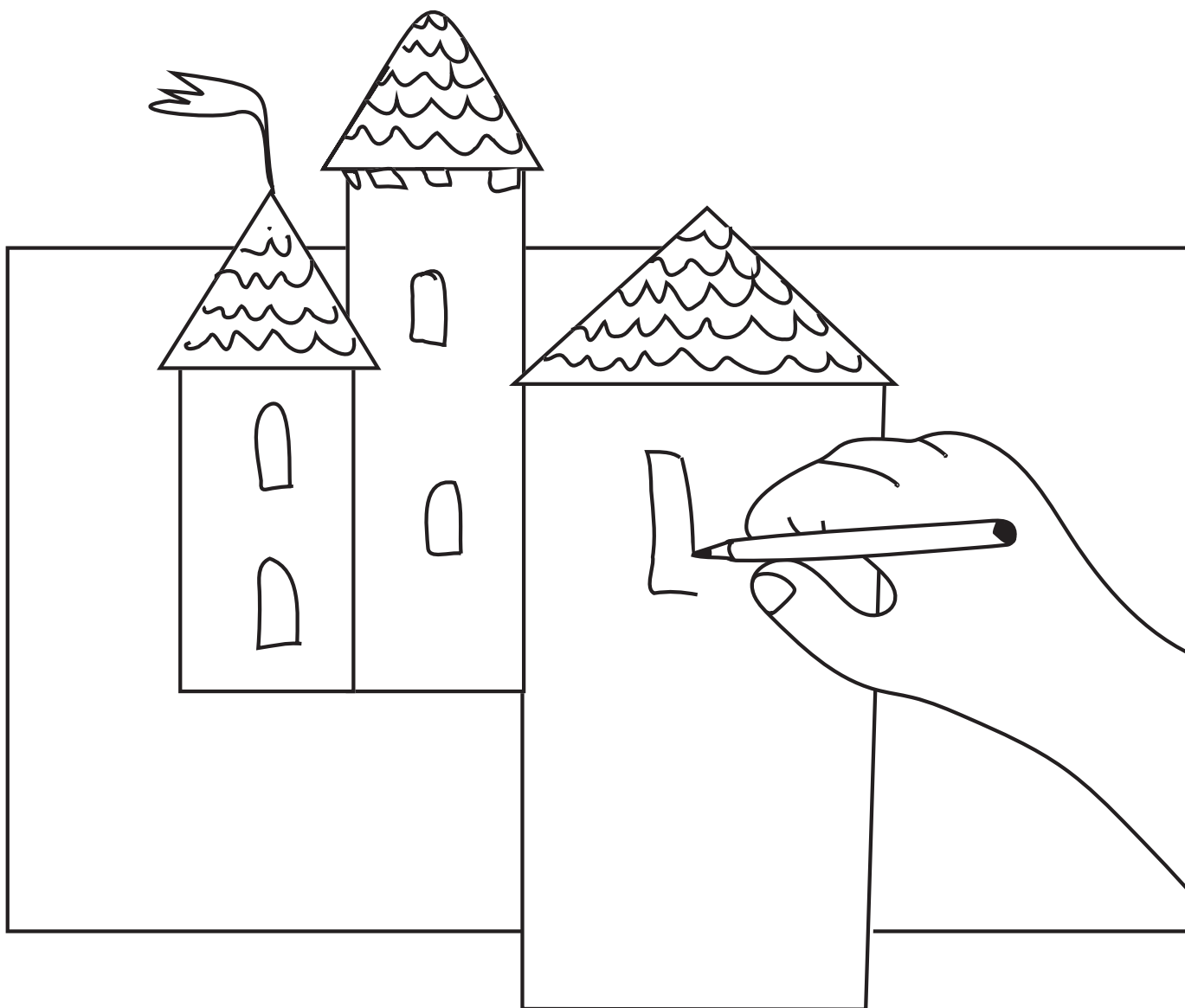
1

Piglia ün bloc ed ün rispli, ün telefonin u ün apparat da fotografer, ün cumpagn u üna cumpagna e fo üna spassageda tres tia vschinauncha. Guarda üna vouta bain las chesas veglias, las punts, las tuors u ils chastels (scha do da quels) ed otras robas interessantas da pü bod. Tscherna ün da quists monumaints è'l disegna u fotografescha.

Prouva da chatter our:

- Quaunt vegl es tieu monumaint?
- Quaunt important è'l?
- Per chi è'l important?
- Perche do que quist monumaint?
- Che valor vaiva el pü bod e che valor ho'l hoz?
- Es que ün bel monumaint?

Vo i'l büro da turissem u dumanda ad üna persuna da tia vschinauncha chi cugnoscha fich bain tuot quello da pü bod. Fo üna cuorta descripziun da tieu monumaint.

Descripziun dal monumaint

1

Quant vegl es tieu monumaint? _____

Quant important è'l? _____

Per chi è'l important? _____

Perche do que quist monumaint? _____

Che valor vaiva el pü bod? _____

E che valor ho'l hoz? _____

Es que ün bel monumaint? _____

Fo ün monumaint per palper

2

Tü drouvast:

- models (guarda las paginas seguintas)
- palperi pü gross
- ün rispli
- colla

Piglia ün model, per exaimpel la baselgia. Disegn'la cun rispli sül palperi pü gross. Piglia uossa la colla e vo zieva las lingias dal rispli cun ella. Lascha süjer la colla. Cur cha la colla es sütta poust tü serrer ils ögls e palper las lingias da la colla culla daunta.

Scha tü fest tuot ils monumaints cun colla (tuot ils models), poust fer ün gö landrou: lascha palper tieus cum-pagns u tias cumpagnas ils purtrets. Chattan ellas ed els our che monumaint cha palpan?

